

Nr 91.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 14 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring; given Stockholms slott den 6 mars 1925.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 14 § i lagen den 30 juni 1913 (nr 120) om allmän pensionsförsäkring.

GUSTAF.

Gustav Möller.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 14 § i lagen den 30 juni 1913 (nr 120) om allmän pensionsförsäkring.

Härigenom förordnas, att 14 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring, sådan denna paragraf lyder enligt lagen den 23 maj 1924 (nr 160), skall i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

14 §.

Sedan mantalslängden för — — — den 25 mars.

Sedan förteckningen kommit — — — göras i förteckningen.

Där ej förordnande — — — av förteckningens innehåll.

Den uppbörd av pensionsavgifter, som enligt 13 § skall ombesörjas av den kommunala uppbördsmyndigheten, förrättas före den 16 december det år, då avgifterna påförts, i den ordning, som kommunen bestämmer. Restlängd över oguldna avgifter skall före den 16 januari nästföljande år avlämnas till den myndighet, som har att ombesörja avgifternas indrivning.

Har avgiftspliktig icke inom den för uppbörd bestämda tid till fullo erlagt pensionsavgift, varom i 13 § första stycket sägs, skall likväl vad av honom må hava erlagts före utgången av juni månad året näst efter det, då avgiften påförts, tagas i beräkning vid bestämmande av pensions belopp enligt 6 § första stycket.

De inom sistnämnda tid erlagda avgifterna redovisas och inbetalas till den i 11 § omförmälda fonden. Kommun är därjämte skyldig att till sagda fond redovisa och inbetala ett belopp, motsvarande avgifter, som icke blivit inom samma tid erlagda. Vad av kommun sålunda inbetalats må icke tagas i beräkning vid bestämmande av pensionsbeloppet.

För ej erlagd — — — hos den avgiftspliktige.

Det åligger den — — — av pensions belopp.

Där så prövas — — — än ovan stadgas.

Närmare bestämmelser angående — — — meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1925.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför
Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 6 februari 1925.*

Närvarande:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden
OLSSON, NOTHIN, HANSSON, LINDERS, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Efter gemensam beredning med t. f. chefen för finansdepartementet anför
chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller:

Uti en den 21 januari 1924 ingiven skrivelse har pensionsstyrelsen fram-
lagt förslag till vissa ändringar av bestämmelserna om påföring, uppbörd
och redovisning av pensionsavgifter enligt lagen den 30 juni 1913 om all-
män pensionsförsäkring. Förslaget avser sådana ändringar, som synts sty-
relsen ägnade att åstadkomma större reda och enkelhet i nämnda hänseen-
den och att samtidigt giva försäkringen ökad effektivitet. I sådant syfte
har bland annat föreslagits ändring av 14 § i lagen, vilken paragraf inne-
håller bestämmelserna angående uppbörd genom kommunala myndigheter
av de för alla avgiftspliktiga lika stora s. k. grundavgifterna för pensionsför-
säkringen.

Inledning.

Då pensionsstyrelsens förslag berörde de arbetsuppgifter, som tillkomma
den av Kungl. Maj:ts för åstadkommande av besparingar inom statsförvalt-
ningen tillsatta kommittén, den s. k. statens besparingskommitté, infordrades
över förslaget yttrande från sagda kommitté. Kommittén anförde uti sitt i
anledning därav avgivna utlåtande följande:

»Enligt de direktiv för statens besparingskommittés arbete, som angivits i
chefens för finansdepartementet anförande till statsrådsprotokollet vid kom-
mitténs tillsättning, torde det åligga kommittén att jämväl upptaga frågan
om debitering och uppbörd av pensionsavgifterna med flera därmed sam-
manhängande ämnen till undersökning. Då det icke torde vara uteslutet,
att därvid kan framkomma förslag till väsentlig förändring av det nuvarande
förfarings sättet, synes det mindre ändamålsenligt att nu genomföra samtliga
de av pensionsstyrelsen föreslagna ändringarna.

Emellertid synes den av styrelsen meddelade utredningen giva vid handen,
att bristen på föreskrifter om viss sluttid för den kommunala uppbörden av
grundavgifterna och avlämnande av restlängd över sådana avgifter för när-
varande vållar betydande olägenheter både för de försäkrade och vid det
administrativa arbetet inom styrelsen. Kommittén anser därför, att ur de
synpunkter, som kommittén med hänsyn till sitt arbete har att iakttaga, ett
omedelbart genomförande av förslaget i denna del ej bör avstyrkas.»

I anledning av vad statens besparingskommitté sålunda yttrat, ansågs,
att pensionsstyrelsens omförmälda förslag icke för det dåvarande borde för-
anleda vidare åtgärd annat än i de delar, i vilka kommittén icke avstyrkt

förslagets omedelbara genomförande. I dessa avseenden borde däremot pensionsstyrelsens förslag göras till föremål för ytterligare utredning. I anledning härav anbefalldes länsstyrelserna att lämna stads- och landskommunerna inom respektive län tillfälle att avgiva yttrande över förslaget, i den del detsamma avsåge föreskrifter om viss sluttid för den kommunala uppbörden av grundavgifterna och avlämnande av restlängd över sådana avgifter, ävensom att därefter, med avlämnande av de yttranden, som kunde hava avgivits, inkomma med eget utlåtande över förslaget i berörda del. Tillika infordrades över samma del av förslaget utlåtande från rikets domkapitel och Stockholms stads konsistorium, varjämte Svenska landskommunernas förbund, Svenska stadsförbundet samt föreningen Sveriges städers kronouppbördstjänstemän lämnades tillfälle att avgiva yttrande i samma ämne.

*Gällande bestämmelser.
Avgiftsplikt och rätt till pension m. m.*

Innan jag går att återgiva de delar av pensionsstyrelsens förslag, som sålunda gjorts till föremål för ytterligare utredning, samt de utlåtanden, som avgivits däröver, torde jag böra lämna en redogörelse för de huvudsakliga bestämmelser, som för närvarande gälla i avseende å uppbörd av pensionsavgifter och därmed sammanhängande ämnen. Vid denna redogörelse följer jag väsentligen den framställning, som lämnats av pensionsstyrelsen i dess omförmälda skrivelse.

Enligt lagen om allmän pensionsförsäkring skall envar svensk man eller kvinna — utom i vissa, i 5 § i lagen angivna fall, som avse framför allt ordinarie innehavare av tjänst, med vilken följer rätt till pension av statsmedel — genom erläggande av pensionsavgifter och med bidrag av allmänna medel försäkras till erhållande av pension. Skyldigheten att erlægga pensionsavgift inträder med det år, då någon fyller 16 år, och upphör med det år, då 66 års ålder uppnås. Varje avgiftspliktig har att för vart år i pensionsavgift erlægga 3 kronor (s. k. *grundavgift*). Därutöver erlägges av den, som under nästföregående år åtnjutit inkomst av minst 600 kronor, ett tillägg till denna grundavgift (s. k. *tilläggsavgift*). Denna tilläggsavgift utgår med olika belopp allt efter inkomstens storlek och utgör högst 30 kronor för år.

Rätt till pension enligt pensionsförsäkringslagen inträder vid varaktig oförmåga till arbete och senast vid fyllda 67 år, även om varaktig arbetsoförmåga då ännu icke är för handen. Pensionen utgår årligen med viss procent å erlagda pensionsavgifter, olika allt efter som den försäkrade är man eller kvinna och allt efter den ålder, vid vilken de särskilda erlagda avgifterna påförts. Högsta procenttalet är för man 70 och för kvinna 56 och lägsta procenttalet för man 15 och för kvinna 12. Jämte denna s. k. *avgiftspension* utgår till pensionstagare, som är till arbete varaktigt oförmögen och vilkens årsinkomst ej uppgår för man till 425 kronor och för kvinna till 400 kronor, av allmänna medel *pensionstillägg* med visst belopp, utgörande i allmänhet högst för man 225 kronor och för kvinna 210 kronor. Föreligger försörjningsplikt för barn under 15 år, kan pensionstillägget komma att ökas med högst 102 kronor för varje sådant barn.

Rätten till pensionstillägg kan förloras eller pensionstillägget kan komma att minskas bland annat på den grund, att vederbörande visat tredska eller uppenbar försumlighet i fullgörandet av den honom enligt pensionsförsäkringslagen åliggande avgiftsplikten. För att komma i betraktande vid bestämmande av avgiftspensionens storlek skall grundavgift vara erlagd före den 1 juli året näst efter det, under vilket avgiften påförts. Tilläggsavgift får ej erläggas och ej heller utsökas, sedan sex månader förflutit efter utgången av det år, under vilket avgiften blivit påförd. Har sådan avgift endast till viss del influtit, skall dock denna del tagas i beräkning vid bestämmande av avgiftspensionens belopp.

Påföringen av pensionsavgifter inom viss kommun verkställas av vederbörande taxeringsnämnd. Till grund för avgiftspåföringen ligger en av mantalsskrivningsförrättaren upprättad förteckning (s. k. avgiftsförteckning) över de i mantalslängden upptagna personer, som vid årets början uppnått 15 men icke 66 års ålder. Taxeringsnämnden beslutar för varje i förteckningen upptagen person, huruvida för året avgiftsplikt må åligga honom och vilka avgifter böra av honom erläggas. Anteckning om besluten införes i förteckningen, varvid för varje avgiftspliktig antecknas grundavgiftens och eventuell tilläggsavgifts belopp.

*Uppbörd av
avgifterna
m. m.*

Grundavgift skall i regel uppbäras av den kommun, där avgiftspliktig är mantalsskriven, under det att tilläggsavgifter debiteras och upptagas i samband med kronoutskylderna. Kungl. Maj:t kan emellertid, där så prövas skäligt, för viss kommun efter därom gjord framställning förordna, att jämväl uppbörden av grundavgifterna skall verkställas i samband med kronouppbörden. Sådant förordnande har dock hittills meddelats endast beträffande vissa städer, till antalet fjorton, däribland Stockholm, Göteborg och Malmö men även mindre städer såsom Kristinehamn. Ansökningar från landskommuner om dylik överflyttning hava, i överensstämmelse med avstyrkande utlåtanden från pensionsstyrelsen, avslagits.

Inom kommunerna ombesörjes uppbörden av den myndighet, som förrättar uppbörden av kommunalutskylderna. Kommunerna bestämma själva den ordning, i vilken uppbörden skall äga rum, d. v. s. om den skall ske i samband med uppbörd av kommunalutskylderna eller å särskild uppbördsstämma. Någon viss tid, inom vilken uppbörden skall hava verkställts, är ej bestämd, men, såsom förut nämnts, skall grundavgiftsbeloppet för att tillgodoräknas den avgiftspliktige erläggas — frivilligt eller som följd av indrivning — före utgången av juni månad året efter det, under vilket avgiften påförts. Kommunerna stå i ansvar för grundavgifterna och äro skyldiga att till den fond, till vilken pensionsavgifterna ingå, pensionsförsäkringsfonden, redovisa och inleverera icke blott i laga ordning erlagda grundavgifter utan även ett belopp, motsvarande avgifter, som ej blivit erlagda före den 1 juli. Sistnämnda skyldighet åligger en kommun även i det fall, att grundavgifterna upptagas i sammanhang med kronoutskylderna. För sålunda ej erlagd avgift eller del därav äger kommunen fordran hos den avgiftspliktige med förmånsrätt såsom för ogulda kommunalutskylder. Avgiftsbeloppet kan

alltså indrivnas hos denne, utan att det dock får tagas i beräkning vid bestämmande av avgiftspensionens belopp. Är det så, att pensionstagare, för vilken inbetalning sålunda gjorts av kommun, för sin försörjning anlitar allmänna fattigvården, äger dock den kommun, till vilken han i fattigvårdshänseende hör, att för tid, under vilken fattigvården utgår, uppbära det belopp, som enligt nyss angivna grunder motsvarar vad av kommun sålunda inbetalts, dock icke i vidare mån än som erfordras till täckande av kostnaderna för den lämnade fattigvården.

Tilläggsavgifterna upptagas å kronodebetsdelarna med belopp, som antecknats i taxeringslängden. På landet skall kronodebetsedelns belopp inbetalas medelst skattepostanvisning, i regel under tiden från och med den 25 november till och med den 5 december. För stad med egen uppborðsförvaltning hålles uppborð å viss dag eller vissa dagar under tiden från och med den 25 november till och med den 15 december, där ej Kungl. Maj:t annorlunda medgivit. Restlängd över kronoutskylder skall i regel avlämnas till vederbörande indrivningsmyndighet å landet senast den 5 januari och i stad senast tre veckor efter uppborðsstämmans slut.

Redovisning
och inbetal-
ning av
avgifter
m. m.

Sedan inom kommun stämma hållits för uppborð av grundavgifterna, åligger det den kommunala uppborðsmyndigheten att så snart ske kan och senast inom trettio dagar efter uppborðsstämmans avslutande insätta influtna avgifter å något av riksbankens kontor för pensionsstyrelsens räkning. Avgifter, som inflyta efter det sådan insättning verkställt, skola, såvida sammanlagda beloppet uppgår till 500 kronor, insättas för varje kalenderkvartal senast inom en månad efter kvartalets utgång. Slutredovisning skall äga rum senast före utgången av juli månad året näst efter det, under vilket avgifterna påförts. Vid försummelse att inom föreskriven tid verkställa insättning åligger kommun att gälda ränta efter sex procent å det för sent inlevererade beloppet.

Före den 1 augusti varje år skall avgiftsförteckningen för nästföregående år, försedd med anteckning om de avgifter, som blivit erlagda, av den kommunala uppborðsmyndigheten överlämnas i stad, där magistrat finnes, till kronouppborðsmyndigheten och eljest till vederbörande landsfiskal. Skulle emellertid för avgift, som uppförts å restlängd och överlämnats till indrivning, redovisning erhållas från indrivningsmyndigheten först efter förteckningens avlämnande, är den kommunala uppborðsmyndigheten skyldig att omedelbart efter det redovisning erhållits lämna pensionsstyrelsen under rättelse därom (s. k. *tilläggsuppgift*), dock endast så framt avgiftsbeloppet indrivits före juni månads utgång. För nämnda ändamål är indrivningsmyndigheten skyldig att lämna uppgift om dagen, då indrivning ägt rum.

Kronouppborðsmyndighet och landsfiskal hava att före den 1 september till pensionsstyrelsen insända avgiftsförteckningen, försedd med uppgift om erlagda tilläggsavgifter, och äro, i likhet med den kommunala uppborðsmyndigheten, skyldiga att till pensionsstyrelsen lämna tilläggsuppgift i fråga om avgifter, som indrivits före utgången av juni månad året efter afgiftspåförin-

gen men som icke redovisats, innan förteckningen översändes till pensionsstyrelsen.

Sedan avgiftsförteckningarna inkommit till pensionsstyrelsen, åligger det styrelsen, bland annat, att granska desamma och däri lämnad redovisning, att tillse, det vederbörliga inlevereringar verkställt, samt att, i händelse av bristande redovisning eller inleverering, framställa krav om inleverering av resterande belopp, eventuellt jämte ränta.

Därefter verkställas anteckning om påförda och erlagda avgifter m. m. å de s. k. kontokorten i det kortregister, som hos pensionsstyrelsen föres över alla avgiftspliktiga.

Angående tillkomsten av nu återgivna bestämmelser om uppbörden av grundavgifterna må anföras följande.

Historik.

Den kommitté, ålderdomsförsäkringskommittén, vars betänkande främst ligger till grund för pensionsförsäkringslagen, hade föreslagit, att grundavgifterna skulle å tid och ställe, som vederbörande kommun bestämt och tillkännagivit, till kommunen erläggas senast *en månad före utgången av det år, då avgifterna påförts*. Kommunen skulle vara skyldig att betala ett belopp, motsvarande avgifter, som icke blivit erlagda av de avgiftspliktiga. Av motiven framgår, att blott de avgifter, som de försäkrade erlagt inom stadgad tid, skulle få tagas i beräkning vid bestämmande av pensionsbeloppet. Tilläggsavgift skulle ej få utsökas, sedan sex månader förflutit efter utgången av det år, då avgiften påförts. — Som synes, skilde sig kommittéförslaget från nu gällande regler — utom beträffande sluttiden för uppbörden — även däruti att någon respittid för grundavgifternas erläggande efter uppbördsstämmans slut med laga verkan beträffande pensionsbeloppets storlek icke fanns, varjämte föreskriften om uppbörd genom kommunalmyndigheterna var ovillkorlig.

*Ålderdoms-
försäkrings-
kommittén.*

Som motivering till sitt förslag i denna del anförde kommittén bland annat följande:

I betraktande av det intresse, en kommun på grund av sin ansvarighet måste äga av att grundavgifterna ordentligt inbetalades, syntes uppbörden av dessa avgifter böra uppdragas åt kommunerna och ombesörjas av den myndighet inom kommunen, som förrättade uppbörd av kommunalutskylderna. Visserligen pålades härigenom nämnda myndigheter en icke oväsentlig ökning i arbetet, men då ett högst betydande antal bland de avgiftspliktiga tillika vore skattskyldiga till kommunen, hade kommittén ansett det icke gärna böra ifrågasättas att inrätta särskilda uppbördsmyndigheter för ifrågavarande pensionsavgifter, helst en dylik anordning skulle kunna medföra betydliga utgifter. Då vidare kommunerna måste hava ett starkt intresse av den föreslagna försäkringen, hade kommittén trott sig kunna räkna på de kommunala myndigheternas medverkan vid avgifternas uppbärande. Kommittén hade avsett, att samtliga pensionsavgifter skulle erläggas samma år som de debiterats, vadan det beträffande grundavgifterna syntes önskvärt att bereda möjlighet för dessa avgifters erläggande i samband med sista kommunaluppbördsstämman för året. Då denna stämma plögade inträffa i början av september, borde alla förberedande åtgärder för dessa avgifters erläggande vara vidtagna i någorlunda god tid dessförinnan. Då kommittén

ställt kommunen såsom garant för grundavgifterna och på samma gång föreslagit, att blott de pensionsavgifter, som den försäkrade inom stadgad tid erlagt, skulle tagas i beräkning vid bestämmande av pensionsbeloppet, hade kommittén med denna anordning främst velat vinna ett ökat intresse såväl för de avgiftspliktiga att ordentligt erlægga avgifterna som för kommunen att vederbörligen från de avgiftspliktiga indraga desamma. Ett ytterligare kraftigt skäl för de avgiftspliktiga att vinnlägga sig om ett ordentligt erläggande av sina avgifter syntes föreligga i den omständigheten, att de försunliga komme att stå i skuld till kommunen för de icke erlagda avgifterna och således äventyra att dock till sist själva få vidkännas avgifterna, men utan rätt att vid pensionsbeloppets bestämmande få desamma sig tillgodoräknade. Man syntes sålunda kunna förvänta, att den emot obetalade avgifter svarande summa, som kommunen finge att till fonden redovisa, icke komme att uppgå till ett allt för avsevärt belopp. Kommittén hade i fråga om förevarande pensionsavgifter ansett en ännu kortare preskriptionstid önskvärd, än som gällde i fråga om oguldna utskylder. I främsta rummet hade kommittén därvid tagit hänsyn därtill, att det vore av största vikt att förebygga oklarhet i fråga om de försäkrades ställning till pensionsverket. Pensionsstyrelsen borde när som helst vara i stånd att fastställa, huru stort belopp i pensionsavgifter, som borde gottskrivas en persons försäkringskonto. Det kunde emellertid komma att inträffa, att pensionsavgift, som påförts avgiftspliktig, icke genast kunde av honom uttagas, och det föreslagna stadgandet avsåge att förhindra, att ovisshet i angivna avseende skulle kunna allt för länge råda. Kommittén hade så mycket mindre hyst några betänkligheter mot att föreslå ett dylikt stadgande, som fråga ju vore om en begränsning, icke, såsom i avseende å skatten, av statens egen rätt utan endast av dess verksamhet i dens intresse, som genom uraktlåtenhet att inbetala pensionsavgift ådagalagt bristande förmåga eller vilja att bidra till tryggande av sin egen framtid.

Yttranden
över äldre-
domsförsäkringskom-
mitténs
förslag.

Av några bland de myndigheter, som avgåvo yttrande över kommitténs förslag, framställdes anmärkningar mot det föreslagna sättet för uppbördens ävensom mot förslaget om kommunernas garanti för grundavgifterna. Så anförde överståthållarämbetet bland annat, att kommunen ej hade mycket tillfälle att inverka på och framkalla godvillig betalning av avgifterna. Att kommunen det oaktat skulle iklädas ansvaret för den oguldna återstoden vore hårt, åtminstone om, såsom förslaget tycktes förutsätta, någon pensionsförmån icke, genom inbetalning efter uppborädsstämman, skulle beredas kommunens försunliga medlemmar. Kommunen komme då att sakna varje direkt fördel av betalningens fullgörande. Visserligen skulle kommunen äga rätt att i sin ordning uttaga avgifterna av de försunliga, men detta medgivande syntes icke vara synnerligen mycket värt. Vad Stockholm anginge, vore det önskvärdt, att grundavgifterna liksom tilläggsavgifterna finge debiteras och uppbaras i sammanhang med kronoutskylderna. — Även från några av Konungens befallningshavande i länen förordades, att samtliga avgifter måtte uppbaras i samband med kronoutskylderna, under det att andra länsstyrelser uttalade sig för det av kommittén framlagda förslaget.

Till lagrådet
remitterat
förslag.

I det på berörda kommittébetänkande byggda lagförslag, varöver inhämtades utlåtande från lagrådet, hade i nu förevarande hänseenden vidtagits den ändring i förhållande till kommittéförslaget, att *dels* införts stadgande om att Konungen skulle, där så prövades skäligt, äga för viss kommun förordna, att jämväl uppbördens av grundavgifterna skulle verkställas i samband

med kronouppbörderna, dels bestämmelsen om viss tid, inom vilken grundavgifterna skulle uppbäras, blivit utesluten. I övrigt bibehölls kommitténs förslag i fråga om sättet för uppbörd av grundavgifterna.

Föredragande departementschefen anförde angående det till lagrådet remitterade förslaget i denna del:

»Vidkommande först frågan, huruvida alla avgifter böra debiteras och uppbäras i samband med kronoutsylderna, så måste jag ansluta mig till kommitténs förslag, att det är förenat med vissa fördelar, att grundavgiften enligt nu framlagt förslag uppbäres inom och genom kommunen, mindre i följd därav, att för kommunen föreslagits ansvarighet för dessa utskylder, än därför, att kommitténs förslag synes vara en praktisk utväg. Uppmärksammas bör nämligen, att antalet av dem, som skola betala denna grundavgift allena, är synnerligen stort — över 80 % av de avgiftspliktiga — och att dessa hittills icke varit uppförda till annan kronoskatt än, för vissa av dem, personliga avgifter. Utfärdandet av kronodebetsdelar för alla dessa skulle väsentligt öka arbetet hos vederbörande debiteringsmän. Det bör också vara lättare att få in dessa avgifter, om kommunerna rörande dem få tillfälle att ordna med uppbörden, såsom synes lämpligt, vare sig de upptagas å kommunaluppbördsdelarna eller de eljest uttagas från särskilda längder. Av betydelse för avgifternas utfående är också, att de ej behöva betalas på en gång. — — — Jag anser således kommitténs förslag i förevarande del vara lämpligt såsom regel och passa för flertalet kommuner. Emellertid kan tilläventyrs i stora kommuner ett dylikt uppbörds sätt vara förenat med svårigheter, som böra föranleda en annan ordning. Vad av överståthållarämbetet härutinnan anförts, synes mig äga den vikt och betydelse, att man, med fränseende av en del av ovanberörda synpunkter, som tala för kommitténs förslag oförändrat, bör på så sätt tillmötesgå en önskan om samtliga avgifters upptagande å kronodebetsdelarna, att möjlighet härtill ges efter beslut i varje fall av Kungl. Maj:t.

Jag föreslår därför, att, med bibehållande av regeln att grundavgiften uppbäres inom kommunerna, den därom hos Kungl. Maj:t gör framställning, må kunna, efter Kungl. Maj:ts prövning av de härför anförda skälen, få uppbära grundavgiften i samband med kronouppbörderna. Frågan synes mig härmed kunna lösas på ett sätt, som bör kunna lämpa sig efter de olika förhållandena inom olika kommuner. Givetvis måste i sammanhang med ett sådant förordnande, som blott bör meddelas, då särskilda skäl härför anförts, Kungl. Maj:t föreskriva de närmare bestämmelser, som erfordras för verkställigheten, även om dessa i vissa avseenden avvika från de i lagen för där upptaget fall angivna.»

Lagrådet anförde i sitt utlåtande i denna del bland annat följande:

Stadgandena om uppbörden syntes icke med önskvärd tydlighet utmärka, när en avgift skulle anses vara erlagd å sådan tid, att den finge tagas i beräkning vid pensionsbeloppets bestämmande. Kommunen, som ägde bestämma den ordning, i vilken avgifterna borde erläggas, utsatte naturligtvis viss tid, inom vilken avgiften i en eller flera terminer skulle vara inbetald. Det vore möjligt, att en avgiftspliktig, som försummat denna tid, komme med sin avgift, innan kommunen inlevererat avgiftssumman till pensionsfonden, eller måhända efteråt, men före insändandet av förteckningen till pensionsstyrelsen. Givetvis kunde inom de särskilda kommunerna olika uppfattning göra sig gällande, huruvida i dylika fall avgiften finge i förteckningen upptagas såsom erlagd av den avgiftspliktige.

Lagrådet.

Enligt kommitténs förslag skulle de pensionsavgifter, kommunen hade att uppbära, vara för varje år erlagda senast en månad före årets utgång. Vid den förändring av stadgandet, som inom departementet vidtagits, hade icke utsatts någon sluttermin för uppbörden. Då det naturligtvis icke kunde medgivras kommunen att uppskjuta denna ens någon avsevärd tid, syntes stadgande om sådan sluttermin erforderligt.

K. proposition
1913: 126.

I anledning av vad lagrådet sålunda anført infördes i det lagförslag i ämnet, som genom proposition (nr 126) förelades 1913 års riksdag, stadgande om viss tid, inom vilken grundavgifterna senast skulle erläggas, vilken tid därvid, utan närmare motivering, utsträcktes från den av kommittén föreslagna tidpunkten, den 1 december, till *den 1 april nästföljande år*. Därjämte infördes uttryckligt stadgande, avsett att utmärka, att endast avgift eller del därav, som erlades före den inom kommunen bestämda uppbördstidens utgång, finge medräknas vid bestämmande av avgiftspensionens storlek, och att alltså vad som erlades av kommunen i ersättning för oguldna avgifter icke finge därvid tagas i betraktande.

Särskilda
utskottet.

Omförmälda proposition behandlades i riksdagen av särskilt utskott, som i sitt utlåtande (nr 1) förklarade sig anse, att Kungl. Maj:ts förslag i nu ifrågavarande delar i stort sett erbjöde en tillfredsställande och efter vårt lands förhållanden väl avpassad anordning. Utskottet föreslog emellertid vissa smärre ändringar, varigenom nu behandlade stadganden erhöillo den lydelse, som sedermera lagfästes i 14 § av lagen om allmän pensionsförsäkring. Som motiv för sitt förslag om utsträckning av den tid, inom vilken grundavgifterna skulle uppbäras, samt framflyttande av den tidpunkt, efter vilken avgifts erläggande icke skulle inverka på pensionsbeloppets storlek, anförde utskottet:

»Den tidpunkt, före vilken den för alla avgiftspliktiga gemensamma pensionsavgiften skall vara erlagd, är i förslaget bestämd till utgången av mars månad året efter det, under vilket avgiften påförts. I ett stort antal kommuner torde denna tidsbestämning icke bereda svårigheter; på vissa orter torde dessa avgifter t. o. m. kunna uppbäras redan samma år som de påförts. För andra kommuner torde däremot den föreslagna tiden bliva väl knapp. Med hänsyn till önskvärdheten av att för de avgiftspliktiga i största möjliga utsträckning underlätta avgifternas erläggande har utskottet därför föreslagit nämnda tidpunkts framflyttande till den 1 juli. En ytterligare lättnad för de avgiftspliktige har utskottet ansett lämpligen kunna beredas därigenom, att såsom villkor för rätt till avgifts tillgodoräknande uppställa, icke, såsom det kungl. förslaget, att avgiften erlagts 'före uppbördstidens utgång', utan allenast att densamma erlagts före den 1 juli.»

Ur särskilda utskottets utlåtande må vidare här anmärkas det uttalandet, att påtagligt vore, att det föreslagna debiterings- och uppbördssystemet med ganska stor sannolikhet kunde förutses komma att i tillämpningen visa brister och ofullständigheter, som krävde avhjälpande eller komplettering. Särskilt under den första tiden skulle givetvis åtskilliga svårigheter göra sig gällande. Det finge emellertid bliva framtidens sak att med ledning av vunnit erfarenhet vidtaga de förändringar, som befunnits nödiga.

14 § i lagen den 30 juni 1913 angående allmän pensionsförsäkring ändrades redan år 1914 i anledning av kungl. proposition (nr 217). I nu förevarande avseenden voro emellertid ändringarna allenast av formell natur och föranleddes av ett uttalande av lagrådet, att den oklarhet och ofullständighet, som vidlådde 14 § i dess ursprungliga lydelse, påkallade en mera grundlig omarbetning därav än som av Kungl. Maj:t först föreslagits.

Inom riksdagen har upprepade gånger framställts förslag om ändring av 14 § i pensionsförsäkringslagen.

Redan vid 1916 års riksdag väcktes motion (II: 189) om utredning på vad sätt och i vad mån kommunerna kunde beredas lättnader i de utgifter, som genom införandet av den allmänna pensionsförsäkringen åsamkats dem, bland annat genom den kommunerna ålagda ansvarigheten för grundavgifterna. Motionen blev emellertid, efter det pensionsstyrelsen meddelat, bland annat, att styrelsen jämlikt av Kungl. Maj:t erhållet bemyndigande redan igångsatt en utredning angående sättet för uppbörden av pensionsavgifterna, av riksdagen avslagen under hänvisning till att pensionsförsäkringen varit i tillämpning allt för kort tid för att några allmänna slutsatser rörande dess verkningar då ännu kunde dragas.

Vid 1922 års riksdag väcktes ånyo två motioner (II: 65 och II: 66) i denna fråga, i vilka motioner yrkades, dels att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utreda, om sådan ändring i pensionsförsäkringslagen kunde vidtagas, att grundavgifterna komme att uppbäras i samband med kronouppbörden och att kommunerna bleve befriade från skyldigheten att till försäkringsfonden inbetala ett belopp, motsvarande de avgifter, som icke blivit av de avgiftspliktiga erlagda, och dels att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om förslag till sådan ändring i 13 § av nämnda lag, att uppbörden av pensionsförsäkringsavgifterna icke förbleve uppdelad på två uppbördsmyndigheter, utan att uppbörden av dessa avgifter uppdroges åt endast en uppbördsmyndighet.

Bland de skäl, som anfördes för dessa yrkanden, var, att gällande bestämmelser förorsakade kommunerna mycket arbete och stora kostnader. Uppbörden skulle lämpligare kunna anordnas i samband med den ordinarie kronouppbörden. Utom den lättnad, som sålunda åstadkommes vid själva debiteringen, följde sannolikt även ett bättre uppbördsresultat. För erläggande av det ringa belopp, som grundavgiften till pensionsförsäkringen enbart utgjorde, kunde man icke vänta, att de avgiftspliktiga skulle vidtaga några särskilda åtgärder, om de bodde på något större avstånd från själva uppbördslokalen. Det vore också en känd sak, att större rest, procentvis räknat, uppstode på pensionsgrundavgifterna än på kommunal- eller kronoutskylder. Samma förhållanden gjorde sig gällande vid indrivningen. Man kunde icke vänta, att en fjärdingsman eller annan indrivningsförrättare skulle gå långa vägar, kanske mildtals, för att söka personer på en avgift på några kronor. Det kunde ofta vara en besparing för honom att själv erlägga avgiften hellre än att söka upp den avgiftsskyldige för att utkräva beloppet.

*Tidigare
ändrings-
förslag.*

Sedan pensionsstyrelsen i infortrat utlåtande över motionerna erinrat, bland annat, att den av Kungl. Maj:t den 11 oktober 1920 tillsatta kommittén för socialförsäkringens organisation jämväl hade att verkställa utredning och avgiva förslag beträffande grunderna för socialförsäkringen och följaktligen syntes böra upptaga till prövning även spörsmålet om kommunernas ansvarighet för grundavgifterna, hemställde andra lagutskottet i utlåtande (nr 7), under hänvisning till att de i motionerna väckta frågorna sålunda redan vore föremål för utredning, att motionerna icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd. Denna hemställan godkändes av riksdagen.

Pensionsstyrelsens framställning.

Efter denna redogörelse för gällande bestämmelser och deras tillkomst m. m. övergår jag till pensionsstyrelsens nu förevarande framställning. Pensionsstyrelsen har däri förklarat sig anse de sålunda för närvarande gällande bestämmelserna om uppbörd av grundavgifterna för pensionsförsäkringen vara behäftade med vissa brister. Styrelsen anför härom:

Det nuvarande systemets olägenheter.

»De nu gällande bestämmelserna om påföring, uppbörd och redovisning av pensionsavgifterna hava visat sig medföra olägenheter i åtskilliga avseenden.

I många fall äro de i avgiftsförteckningarna förekommande identifieringsuppgifterna oriktiga eller ofullständiga och saknas tillförlitliga uppgifter om inflyttning. Ofta visar det sig, att olikheter förefinnas mellan de i förteckningarna antecknade tilläggsavgifterna och de, som äro upptagna i taxeringslängderna, efter vilka uppbördsboken utskrivs. Härjämte förekommer, att anteckningarna i förteckningarna om erlagda avgifter ej alltid äro riktiga. En synnerligen stor olägenhet är, att i lagen saknas bestämmelse om tid, då stämman för uppbörd av grundavgifterna senast skall äga rum. I detta avseende finnes ej annan bestämmelse än att sådan avgift skall vara betald senast före utgången av juni månad året efter avgiftspåföringen för att tillgodoräknas avgiftsbetalaren. Föreskrift saknas även om tid för avlämnandet av restlängd. Följden har ock blivit, att i många fall uppbördsstämman utsatts så sent, att indrivning av resterande avgifter ej kunnat äga rum inom respittiden. Det har till och med inträffat, att uppbördsstämman hållits först under juni månad och ändå senare, till och med så sent som under oktober, och att restlängd sålunda avlämnats först därefter. De avgifter, som i dylika fall indrivits, hava väl kommit kommunen till godo men däremot ej den försäkrade, oaktat hans försummelse kanske varit ganska förlätlig, då kommunen anordnat uppbörden på ett mindre praktiskt sätt.

Gällande bestämmelser om tid för inleverering till pensionsstyrelsen (pensionsförsäkringsfonden) av erlagda grundavgifter och om skyldigheten att gälda ränta för försummad leverans av sådana avgifter hava ej sällan givit anledning till en tidsödande utredning med många mindre tillfredsställande resultat. De kommunala uppbördsmyndigheterna äro skyldiga att i den till avgiftsförteckningen hörande summeringslängd angiva de dagar, då uppbördsstämman hållits, och därvid influtet belopp. I regel kan pensionsstyrelsen ej kontrollera dessa uppgifter, men då i enstaka fall jämförelse kunnat göras exempelvis med uppgift om uppbördsstämman å debet-sedel, som i samband med pensionsansökan kommit styrelsen till handa, hava de båda uppgifterna ej sällan brustit i överensstämmelse. Till svar å anmärkingar, som i dylika fall framställts från pensionsstyrelsens sida, hava vederbörande såsom förklaring velat göra gällande, att vid beräkning av tiden för inleverering uppbördsstämman bör anses avslutad först, när

uppbördsmyndigheten — efter att hava sökt under hand få in största möjliga avgiftsbelopp — uppgör och avlämnar restlängd. I åtskilliga fall har uppbördsstämman uppgivits vara avslutad först med utgången av juni.

Pensionsstyrelsen har vidare under nuvarande förhållanden mycket liten möjlighet att kontrollera avlämnandet av tilläggsuppgifter. Dessa inkomma även mycket ojämnt, vilket haft till följd, att årligen åtskilliga tusen kronor, som i laga tid erlagts, ej kunnat tillgodoföras avgiftsbetalarna.»

Pensionsstyrelsens av dessa skäl framlagda förslag till ändrade bestämmelser om uppbörden av grundavgifterna innebär, att uppbörd, som verkställes av kommun, skall vara avslutad före den 16 december det år, då avgifterna påförts. Avgift, som icke erlagts senast den dag, då enligt beslut av kommunen uppbörden skall vara avslutad, skall uppföras å restlängd, som före årets slut skall avlämnas för indrivning. Ändring föreslås däremot icke i bestämmelsen, att allt, som före utgången av juni månad påföljande år erlagts i grundavgift, skall tagas i beräkning vid bestämmande av avgiftspensionens belopp. Pensionsstyrelsen föreslår, att de för genomförande av dess förslag i denna del erforderliga nya stadgandena skola införas i stället för fjärde stycket i nu gällande 14 §.

*Pensionsstyrelsens
ändringsförslag.*

I motiven till sitt förslag i nu berörda avseenden anför pensionsstyrelsen till en början, att styrelsens förslag icke innebure några ändringar i de principiella grunder, på vilka pensionsförsäkringen vilade. Styrelsen förutsatte sålunda, bland annat, att uppbörden av pensionsavgifterna förbleve i huvudsak fördelad på sätt förut vore fallet och att kommunens ansvarighet för grundavgifterna bibehölles. Angående skälen för att styrelsen ej föreslagit någon ändring härutinnan anför styrelsen:

*Motiv till
pensionsstyrelsens
ändringsförslag.*

»Jämväl frågan om förläggande av uppbörden av grundavgifterna till kronoppbörden har varit föremål för överbägande. Såsom förut nämnts, äger Konungen för viss kommun förordna, att uppbörden av ifrågavarande avgifter skall verkställas i samband med kronoutskylderna. Att generellt föreskriva en sådan anordning synes dock ej vara lämpligt med hänsyn till kommunernas ansvar för dessa avgifter, och i alla händelser torde böra avvaktas resultatet av utredningar angående uppbörd av kommunalutskylderna genom kronoppbördsmyndigheternas försorg.»

En ytterligare anledning att låta tills vidare anstå med denna fråga vore enligt pensionsstyrelsen den utredning av spörsmålet om en förenklad och enhetlig organisation av socialförsäkringen, som uppdragits åt socialförsäkringskommittén.

Styrelsen erinrar vidare om förenämnda, vid 1922 års riksdag i frågan väckta motioner samt om sitt över dessa avgivna utlåtande, i vilket styrelsen bland annat påpekat, att en överflyttning av uppbörden av grundavgifterna till kronoppbörden komme att medföra ökade kostnader för statsverket. Vad särskilt landskommunerna anginge, hade styrelsen anført, att om uppbörden av grundavgifterna verkställdes i samband med kronoppbörden, detta innebure, att densamma lades direkt under länsstyrelserna med förmedling av postverket, i stället för att eljest vederbörande uppbördsmyndighet

inom varje särskild kommun ombesörjde och övervakade uppbörden. Det vore att befara, att en dylik anordning skulle komma att medföra vissa praktiska olägenheter och verka ogynnsamt på uppbörden av avgifterna.

Styrelsen anför i sitt nu förevarande betänkande vidare, att en olägenhet med nuvarande system hade varit det icke obetydliga besväret med indrivning av restförda grundavgifter. Därest emellertid, såsom styrelsen nu föresloge, restlängd å grundavgifterna avlämnades ungefär samtidigt med restlängden å kronoutskylder, syntes en icke oväsentlig lättnad beredas indrivningsmyndigheterna.

Såsom mera speciell motivering till sitt förslag om *tillbakaflyttande av uppbördstiden* yttrar pensionsstyrelsen vidare i huvudsak följande:

»Restantierna å grundavgifterna utgjorde, enligt senast tillgänglig statistik, sammanlagt för hela riket för år 1919 1,350,000 kronor och för år 1920 1,460,000 kronor. Med restantierna avses därvid de påförda avgiftsbelopp, som icke blivit av avgiftspliktiga erlagda före respittidens utgång. Pensionsstyrelsen saknar i allmänhet kännedom om resultatet av den indrivning, som verkställdes efter respittidens utgång, men vissa inom styrelsen vidtagna specialundersökningar giva stöd åt den uppfattningen, att de avgiftsbelopp, som kommunerna efter respittidens utgång lyckas utkräva av de försumliga, torde i verkligheten rätt betydligt minska ovan angivna restantiesummor.

Såsom belysande för, vilken betydelse en tidigare utsatt uppbördsstämma kan äga för att uppbörden av grundavgifterna skall leda till det med pensionsförsäkringen avsedda resultatet, må anföras förhållandena i Stockholm och Norrköping. I Stockholm uppburos före år 1919 en del grundavgifter först på första kommunaluppbördsstämman i mars. Restantierna utgjorde då årligen 28 % eller däröver. Från och med år 1919 uppbäras alla grundavgifter i Stockholm i samband med kronoutskylderna, sålunda före årets utgång. I samband härmed nedgingo restantierna betydligt, nämligen för år 1919 till cirka 18 %, vilket huvudsakligen torde böra tillskrivas den omständigheten, att med den nya anordningen flera avgifter hunno indrivras före den 1 juli. För år 1920 ökades visserligen på grund av den allmänna depressionen restantieprocenten något, dock ej till mer än 21 %. — I Norrköping hölls uppbördsstämma för uppbärande av grundavgifterna för år 1918 i mars 1919 och för år 1920 i september 1920. Restantieprocenten var för år 1918 cirka 49 och för år 1920 endast 25, d. v. s. ungefär hälften så stor.

Det synes pensionsstyrelsen vara av behovet påkallat, att i pensionsförsäkringslagen införes stadgande, att uppbördsstämma skall hållas och restlängd vara avlämnad inom viss tidpunkt så vald, att även indrivningsarbetet kan vara till väsentlig del slutfört före respittidens utgång den 30 juni. Då nu erfarenheten visat, att en tid av sex månader i allmänhet är tillräcklig men ofta även nödvändig för indrivningsarbetets avslutande i normala fall, har det förefallit styrelsen vara i varje händelse ur denna synpunkt lämpligt, att den tidpunkt, inom vilken restlängd senast skall vara avlämnad, förläggas till årsskiftet. Tidsfristen för uppbördsstämman hållande bör då naturligen utgå något tidigare, förslagsvis vid december månads mitt.

Styrelsen har i allt fall ansett, att tidpunkten för restlängdens avlämnande icke bör sättas senare än vid årsskiftet. Om så sker, måste nämligen av samma skäl, som ovan framhållits, i försäkringens eget intresse

respittiden för avgifternas erläggande utökas med lika lång tid utöver den 30 juni samt i samband därmed även tidpunkten för förteckningarnas insändande till pensionsstyrelsen i motsvarande grad framskjutas. Enligt nuvarande bestämmelser skola förteckningarna insändas till styrelsen före den 1 september året efter avgiftspåföringen. I full insikt om de lätt förstådda olägenheterna av att mer än nödigt uppskjuta denna tidpunkt har man fixerat densamma så tidigt som redovisningsarbetet över huvud taget medgivit. Förteckningarna inkomma ock till styrelsen i regel först vid september månads ingång. Då det är av vikt, för att arbetskostnaderna skola hållas inom rimlig marginal, att de till styrelsen inkommande förteckningarna innehålla så fullständig redovisning som möjligt, har styrelsen emellertid i samband med vissa förslag i dylikt syfte sett sig nödsakad att föreslå, att sistnämnda tidpunkt framflyttas till september månads mitt. Om densamma skulle ytterligare nämnvärt framskjutas, kommer detta att medföra tämligen allvarliga olägenheter för granskningsarbetet.

Det torde redan av vad förut anförts framgå, att, därest här ovan förordade anordning genomföres, så att restlängd skall avlämnas före årets utgång, kommer resultatet av avgiftsbetalningen att bli vida mer effektivt för de försäkrade än med nuvarande bestämmelser. För att vinna närmare upplysning rörande denna fråga har styrelsen företagit en utredning angående uppborädsresultatet för år 1920 med hänsyn till, huruvida uppborädsstämma hållits före, resp. efter årsskiftet. Denna utredning ger helt visst en god ledning för frågans bedömande. Fullt upplysande kan den emellertid ej få anses vara, enär det dels — såsom redan ovan anmärkts — i några fall torde hava förekommit, att vederbörande kommun såsom tidpunkt för uppborädsstämman avslutande angivit den dag, då uppborädsmyndigheten — efter att hava sökt under hand få in största möjliga avgiftsbelopp — uppgjort och avlämnat restlängd, dels åter i andra fall torde förhålla sig så, att uppborädsstämman visserligen avslutats å den dag, som av kommunen uppgivits, men att restlängden avlämnats till indrivningsmyndigheten först vid en senare tidpunkt, i några fall kanhända först flera månader senare.»

Resultatet av den sålunda förebragta utredningen föreligger i en tabell, vilken torde få såsom bilaga fogas vid statsrådsprotokollet för denna dag (bilaga B).

Av tabellen framgår, att för år 1920 ett mycket stort antal kommuner, nämligen 1,748 med ett påfört grundavgiftsbelopp av sammanlagt nära 8 miljoner kronor, redan funnit det vara fördelaktigt att förlägga uppboräden till tidpunkt före årsskiftet, under det att antalet kommuner, där uppboräden verkställdes efter årsskiftet, allenast uppgick till 775 med ett påfört grundavgiftsbelopp av omkring $2\frac{1}{3}$ miljoner kronor. Vad angår resultatet av uppboräden, alltefter den olika tidpunkten för densamma, framgår av tabellen, att restantierna uppgingo i de kommuner, där uppboräden verkställdes före årsskiftet, till 13.8 % och i de andra kommunerna till 16.2 % av det sammanlagda beloppet av de påförda avgifterna. I mindre kommuner synes restantiernas storlek i stort sett vara oberoende av tidpunkten för uppborädsstämman; så uppgingo exempelvis i de kommuner, där det påförda avgiftsbeloppet ej uppgått till 2,000 kronor, de genomsnittliga restantierna, i kommuner med uppboräde före årsskiftet till 4.3 % och i andra kommuner till 4.7 %, därvid dock är att märka, att i fråga om enbart stadskommuner motsvarande procenttal voro 3.8, respektive 14.1.

*Utredning
angående
uppboräds-
resultatet.*

Beträffande kommuner, större än nyss sagts, äro procentalen för restantierna genomgående betydligt högre för de grupper av kommuner, där uppbörden skett efter årsskiftet. Det är alltså för dessa grupper, som omfatta tillsammans 354 kommuner med ett påfört grundavgiftsbelopp år 1920 av sammanlagt 1.87 miljoner kronor och ett restantiebelopp av ungefär 350,000 kronor, som den föreslagna reformen skulle bliva av betydelse. Det må i detta sammanhang framhållas, att — såsom också pensionsstyrelsen påpekat — ju större en kommun är, desto längre tid kräver naturligen i allmänhet indrivningen och desto större betydelse för indrivningsresultatet vid respitidens utgång får följaktligen tidpunkten för uppbördsstämman.

Till belysande av verkningarna av de olika uppbördstiderna har inom pensionsstyrelsen vidare upprättats en P. M. angående uppbörden av pensionsavgifter inom Norrbottens län, vilken P. M. torde som bilaga (bilaga C) få fogas vid statsrådsprotokollet.

Pensionsstyrelsen anger härefter skälen för att styrelsen ej velat föreslå en ännu tidigare slutpunkt för uppbörden och yttrar därom:

Ytterligare
motivering för
pensions-
styrelsens
förslag.

»Om det i allmänhet för att erhålla ett gott resultat beträffande den avgiftsbetalning, som kommer de försäkrade till godo, torde vara nödvändigt att tiden för restlängdens avlämnande begränsas till årsskiftet, så torde det å andra sidan ej heller föreligga några mera avgörande positiva skäl för att vilja göra begränsningstiden ännu kortare. Det är visserligen givet, att särskilt med hänsyn till den stora flyttningsfrekvensen i vårt land uppbördsresultatet i allmänhet bör bliva bättre, ju tidigare uppbördsstämma kan hållas efter det förteckningen, som utgör primärlängd för uppbörden, blivit upprättad. I ett ganska betydande antal kommuner har det emellertid, såsom ovan anförts, visat sig vara ett önskemål hos uppbördsmyndigheten att efter den officiella uppbördsstämmans avslutande under någon tid få söka under hand inkassera avgifter av kommunens invånare, innan restlängden avlämnas. En dylik anordning är naturligtvis i regel endast till gagn för försäkringen.»

Pensionsstyrelsen anför ytterligare som motivering för sitt förslag i denna del:

»Bland de övriga fördelar, som skulle vinnas med en sådan anordning, må bland annat nämnas, att det ej vidare skulle kunna inträffa att, såsom nu stundom sker, en avgift förfaller till betalning först efter den tidpunkt, då en person på grund av uppnådda 67 år är berättigad till pension för avgiften i fråga.

Det bör i detta sammanhang måhända även erinras om bestämmelserna i 9 § pensionsförsäkringslagen rörande minskning av pensionstillägget för den, som visat uppenbar försumlighet i fullgörandet av sin avgiftsplikt. Det förekommer ej sällan, att enligt vederbörande sökandes egen uppgift samtliga avgifter erlagts, medan i verkligheten endast avgifter för ett eller annat år finnas i styrelsens kortregister antecknade såsom av honom erlagda. I många fall torde därvid sökandens uppgift vara lämnad i fullkomligt god tro; avgifterna hava, med nuvarande system, indrivits det ena året efter, det andra före juni månads utgång. För allmänheten torde det i regel vara mycket svårt att förstå den skillnad detta haft i påföljd; desto hellre som det, åtminstone när det gäller de ekonomiska skyldigheterna till det allmänna,

torde vara en tämligen utbredd åskådning, att dessa äro på ett fullt tillfredsställande sätt fullgjorda, om blott vederbörande utskyldes erlagts till indrivningsmyndigheten. Givetvis böra även här berörda synpunkter tala för en anordning, vilken såsom den föreslagna möjliggör en tidigare indrivning.»

Pensionsstyrelsen har i sin omförmälda skrivelse jämväl framlagt förslag till vissa ändrade administrativa författningar. Av dessa förslag synas endast följande äga omedelbart samband med styrelsens nu närmast behandlade förslag angående ändrade bestämmelser för den kommunala uppbörderna av grundavgifter, nämligen *dels* förslag angående tillägg till den s. k. restindrivningsförordningen av innebörd, att restlängd över grundavgifter skulle innehålla en kolumn för anteckning om tidpunkten, då avgift erlagts, *dels ock* förslag till nya stadganden i stället för den nu gällande kungörelsen av den 10 april 1915 (nr 115) angående redovisning och inbetalning av pensionsavgifter enligt lagen om allmän pensionsförsäkring. Enligt sistnämnda förslag skulle det åligga den kommunala uppbördsmyndigheten att, sedan kommunal uppbördsstämman hållits för uppörd av grundavgifter, *före utgången av det år*, under vilket avgifterna påförts, insätta influtna avgifter å något av riksbankens kontor för att tillgodoföras pensionsstyrelsens giroräkning vid riksbankens huvudkontor. I övrigt skulle bestämmelserna i sistnämnda hänseenden i huvudsak bliva av samma innehåll som de nu gällande och i det föregående återgivna.

Pensionsstyrelsens förslag till administrativa författningar.

Till motivering för sitt förslag angående *ändring av tiden för kommunernas inleverering av uppburna grundavgifter* har pensionsstyrelsen anfört följande:

»Såsom förut nämnts, hava bestämmelserna om redovisning och inleverering av de vid uppbördsstämman inom kommun influtna grundavgifter vällat åtskilliga olägenheter och besvär. Begränsas tiden för uppördens förrätande till den 16 december, bör i samband därmed stadgas en för alla lika tid för inleverering av influtna grundavgifter, och bör i sådant avseende lämpligen föreskrivas, att vid uppörden influtna sådana avgifter skola inlevereras före årets utgång. Därigenom vinnes även, i motsats mot vad nu är förhållandet, vid de försäkringstekniska beräkningarna en fastare hållpunkt beträffande den tid, då avgifterna inlevereras. Visserligen kan med en sådan anordning inträffa, att, om uppbördsstämman äger rum jämförelsevis tidigt på hösten, kommunen erhåller någon räntevinst på de uppburna avgifterna. Då emellertid denna räntevinst under alla förhållanden blir tämligen obetydlig, bör nämnda omständighet knappast giva anledning till någon allvarligare invändning mot förslaget. Snarare torde det få anses förmånligt, om man därigenom kan stimulera kommunerna att hålla tidig uppbördsstämman, särskilt därest uppbördsmyndigheten, i enlighet med nu i en del kommuner förekommande praxis, söker att själv även efter stämman under hand inkassera resterande avgifter. Väsentligt är för övrigt i förevarande hänseende, att avgifterna i genomsnitt komma att inlevereras avsevärt tidigare med de nya bestämmelserna än med de gamla och att förut påpekade tidsödande utredningar om tidpunkten för uppbördsstämman avslutande m. m. ej längre bliva erforderliga.»

Deltagande i handläggningen inom pensionsstyrelsen.

Vid det sammanträde inom pensionsstyrelsen, då beslut fattades om avgivande av förevarande framställning, närvaro generaldirektören af Jochnick samt byråcheferna Enbom, Dickman, Stridsberg och Telander. Av de till styrelsens biträde förordnade sakkunniga hade landshövdingen S. H. Kvarnzelius, hemmansägaren P. Nilsson och fröken Ebba Wedberg deltagit i ärendets behandling och tillstyrkt ifrågavarande förslag.

Vid uppgörande av föreliggande förslag hade pensionsstyrelsen därjämte rådfört sig med, bland andra, häradsskrivaren i Gripsholms fögderi av Södermanlands län K. J. A. Söderlund samt landsfiskalen i Älvkarleby distrikt av Uppsala län S. E. P. Magni, vilka jämlikt Kungl. Maj:ts medgivande deltagit i styrelsens överläggningar. Båda hade förklarat sig icke hava något att erinra mot förslagen, som enligt deras mening vore ägnade att åstadkomma förenkling och reda i avseende å pensionsavgifternas påföring, uppbörd och redovisning.

Särskilt yttrande inom pensionsstyrelsen.

Generaldirektören af Jochnick anmälde vid ärendets behandling i pensionsstyrelsen särskilt yttrande till protokollet. I detta yttrande, vilket torde få som bilaga (Bilaga D) fogas vid statsrådsprotokollet, yttrade generaldirektören af Jochnick på närmare anförda skäl, att han anslutit sig till det förslag om en mera avsevärd förkortning av den ordinarie uppbördstiden, som avsåges med pensionsstyrelsens framställning, då en sådan förändring, så vitt generaldirektören kunnat finna, ägde goda förutsättningar att i stort sett bereda såväl de försäkrade som kommunerna beaktansvärda fördelar. Men denna anslutning hade skett endast under den förutsättning, att man kunde förvänta, att Kungl. Maj:t skulle komma att ställa sig välvillig till framställningar om upptagande av grundavgifter i samband med kronoutskylderna från kommuner, vilka genom förändringen drabbades av olägenheter. Sannolikt måste man räkna med ett flertal dylika ansökningar.

Avgivna utlåtanden över pensionsstyrelsens framställning.

Jag övergår nu till att redogöra för innehållet i de utlåtanden, som, enligt vad jag nyss anført, infordrats över pensionsstyrelsens förslag, i den del detsamma avser föreskrifter om viss sluttid för den kommunala uppbörden av grundavgifterna och avlämnande av restlängd över sådana avgifter.

Översikt.

Förslaget har i remitterade delar i stort sett vunnit anslutning från de hörda myndigheternas sida. Av länsstyrelserna är det endast två, nämligen de i *Göteborgs och Bohus* samt i *Västerbottens* län, som helt avstyrkt förslaget, varjämte länsstyrelsen i *Västernorrlands* län avgivit ett, under viss förutsättning, avstyrkande utlåtande samt vissa länsstyrelser såsom en bättre lösning förordat andra utvägar eller framställt ändringsförslag i detaljerna. Samtliga domkapitel, med undantag av det i *Härnösand*, hava tillstyrkt förslaget genomförande eller lämnat detsamma utan erinran. Samma är förhållandet med det stora flertalet av de kommuner, som avgivit yttrande i ärendet.

Länsstyrelserna.

Utav flera av de länsstyrelser — till antalet sexton, däri inräknat överståthållarämbetet — vilka utan varje erinran tillstyrkt förslaget, vitsordas

livligt behovet av sådana bestämmelser som de av pensionsstyrelsen föreslagna.

Sålunda anför *länsstyrelsen i Blekinge län*, att, då de i förslaget anmärkta bristerna i fråga om grundavgifternas indrivning och redovisning vore mycket påtagliga och vållade avsevärda olägenheter för såväl de försäkrade som vederbörande myndigheter, länsstyrelsen ansåge den föreslagna ändringen både nyttig och nödig och därför tillstyrkte densamma skyndsamma genomförande.

Länsstyrelsen i Örebro län finner de föreslagna bestämmelserna väl ägnade att till bättnad för såväl de skattskyldiga som kommunerna medföra snabbare och effektivare indrivning och förordar därför livligt förslaget godkännande.

Länsstyrelsen i Norrbottens län finner likaledes de föreslagna lagändringarna lämpliga och av behovet påkallade. Från kommunernas sida borde några svårigheter ej möta att iakttaga ifrågavarande tider, och det torde lända kommunerna till ej obetydlig ekonomisk fördel, att indrivningen av grundavgifterna skedde så fort som möjligt efter deras påförande.

Vissa länsstyrelser ansluta sig, såsom antytt, till förslaget endast under förutsättning att andra, såsom mera önskvärda framhållna förändringar i sättet för uppbörden av ifrågavarande avgifter för närvarande icke skulle befinnas lämpliga.

Så ifrågasätter *länsstyrelsen i Västmanlands län*, huruvida icke föreskrift borde meddelas, att grundavgifterna skulle debiteras och uppbäras i sammanhang med kronoutskylderna, då ett genomförande av pensionsstyrelsens förslag syntes medföra, att uppbörden av grundavgifterna komme att till tiden sammanfalla med kronouppbörden. Länsstyrelsen ifrågasätter även, om icke förevarande ärende hade så pass nära sammanhang med det enligt Kungl. Maj:ts beslut den 23 maj 1924 åt särskilda sakkunniga, de s. k. uppbördssakkunniga, givna uppdraget att verkställa utredning om åtgärder för åvägabringande av en rationell skatteuppbörd, att ärendet borde till dem överlämnas för att tagas i beaktande vid avgivandet av deras utlåtande. Länsstyrelsen förklarar sig emellertid icke hava något att erinra mot förslaget, därest Kungl. Maj:t skulle finna, att uppbörden av grundavgifterna borde såsom hittills vara en kommunernas angelägenhet.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län föreslår, att pensionsstyrelsens förevarande förslag måtte upphöjas till lag, men att dessförinnan måtte övervägas möjligheten och lämpligheten av att till undvikande av särskild uppbördsstämma för ifrågavarande avgifter dessa uppbures i samband med kronoutskylderna. Det vore nämligen icke uteslutet, att det för en del kommuner skulle innebära en nackdel att nödgas mot deras vilja anordna särskild uppbördsstämma på hösten allenast för uppbärande av grundavgifterna.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län vitsordar, att en tid av sex månader erfordras för indrivning av uppbördsresterna, men anför, att om pensionsstyrelsens ifrågavarande förslag icke skulle kunna genomföras, utan att sam-

tidigt medgivande lämnades ett flertal kommuner att få grundavgifterna debiterade i samband med kronoutskylderna, förslaget avstyrktes, enär kronans redogörare icke skäligen syntes böra åläggas vidare besvär med försäkringsavgifterna, än som redan åläge dem.

Länsstyrelserna i Södermanlands, Älvsborgs och Skaraborgs län hava anslutit sig till huvudtanken i förslaget, att föreskrifter borde meddelas om viss sluttid för den kommunala uppbörden av grundavgifterna och avlämnande av restlängd över sådana avgifter, men uttala avvikande mening beträffande lämpligheten av de föreslagna tiderna.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län har sålunda intet att erinra mot förslaget om den 15 december såsom sista dag för uppbörden men förordar ett framflyttande av sluttiden för grundavgiftsrestlängdens avlämnande till den 15 januari. Länsstyrelsen anför därutinnan följande:

Det torde för åtskilliga landskommuner med begränsade kommunala arbetskrafter samt för stadskommuner med gemensamma funktionärer för den statliga och den kommunala uppbörden kunna uppstå svårigheter att till årsskiftet medhinna restlängdens upprättande och avlämnande. I den mån sådana svårigheter skulle inställa sig, komme troligen vederbörande kommun att göra framställning om grundavgifternas upptagande i samband med kronouppbörden, varigenom sålunda oguldna sådana avgifter skulle komma att ingå i landskontorets restlängder över kronouppbörden. Erfarenheten från de år, under vilka det nuvarande uppbördssättet beträffande kronoutskylder pågått, hade för länets vidkommande givit vid handen, att restlängderna i allmänhet icke kunde avsändas till landsfiskalerna förr än omkring den 10 januari, och förhållandet torde vara detsamma i flertalet andra län. Då en landsfiskal av erfarenhet visste, att många av dem, som vore upptagna i restlängden över oguldna grundavgifter, även återfunnes i kronorestlängden, komme han givetvis att avvakta kronorestlängdens ankomst för att samtidigt befordra båda längderna till verkställighet. Med bifall till den av länsstyrelsen föreslagna framflyttningen av tiden för avlämnande av restlängd över grundavgifterna skulle kommunerna knappast behöva anlita utvägen med grundavgifternas inbetalning i samband med kronouppbörden. Denna utväg vore nämligen icke att förorda, bland annat därför att tiden för landskontorets arbete med restlängdernas upprättande därigenom skulle komma att ytterligare förlängas.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län ifrågasätter, huruvida icke den korta tid av fjorton dagar, som vore anslagen för restlängds avgivande, borde kunna förlängas till åtminstone en månad, då arbetet, särskilt i städerna, vid slutet av året brukade vara rätt så betungande för de kommunala myndigheterna. Uppbördsstämma syntes under sådana förhållanden kunna utsättas att hållas före den 1 december.

Samma erinran framställles av länsstyrelsen i Södermanlands län.

Länsstyrelsen i Jönköpings län slutligen framhåller såsom ett önskemål, att de grundavgifter, som icke erlagts den dag, då enligt kommunens beslut uppbörden skall vara avslutad, men som erläggas, innan restlängden utsändes för indrivning, utslutas ur restlängden eller att eljest beträffande dylika avgiftsposter där antecknas, att de guldits.

De avstyrkande utlåtandena från länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus samt Västerbottens län innehålla i huvudsak följande.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län vitsordar, att otvivelaktigt mycket skulle vinnas genom en sådan anordning som den föreslagna, men anser sig på grund av de därmed förknippade olägenheterna, onödigt arbete och onödiga kostnader, icke kunna förorda bifall till förslaget. Länsstyrelsen anför vidare:

De kommunala myndigheterna skulle genom förslaget nödgas att hålla särskild uppborädsstämma samt utfärda särskilda debetsedlar å dessa avgifter. De avgiftspliktiga skulle hava att inställa sig å ännu en uppborädsdag på året. Det syntes därför vara att befara, att den direkta uppboräden, särskilt å landsbygden, skulle giva sämre resultat än hittills, även om sedermera genom den längre tiden för restindrivningen totalresultatet skulle bliva bättre än för närvarande. Onödiga kostnader skulle jämväl uppkomma genom särskilda debetsedlars tryckning och utskrivande. Länsstyrelsen hölle före, att den rätta lösningen av denna fråga skulle vinnas genom föreskrifter om dessa avgifters debitering och indrivning i sammanhang med kronoutskylder.

Samma uppfattning kommer till uttryck i utlåtandet från länsstyrelsen i Västerbottens län, vilken anser förslaget om grundavgifternas upptagande i sammanhang med kronouppboräden vara av den vikt, att utredning borde ske därom, innan pensionsstyrelsens förevarande förslag företoges till avgörande, och hemställer, att i avbidan på den utredning, som torde komma att förebringas av de uppborädsakkunniga, pensionsstyrelsens föreliggande förslag icke måtte för närvarande föranleda vidare åtgärd.

Länsstyrelsen ingår emellertid på frågan om förslagets lämplighet i och för sig och anför därom, att, enligt under år 1923 verkställd utredning, av länets 29 kommuner 16 hade sin uppborä av grundavgifterna så ordnad, att desamma upptoges i samband med uppboräden av kommunala utskylder under februari—mars månader året efter det, då grundavgifterna debiterats. En annan grupp av kommuner, städer och mera tätt befolkade samhällen med rörlig befolkning, hade emellertid uppboräden ordnad på särskilda uppborädsstämmor under senare hälften av det år, då avgiftspåföringen ägt rum. Länsstyrelsen ansåge det vanskligt att yttra sig om vilketdera systemet som ur skattebetalningssynpunkt vore att föredraga. Erfarenheten från Västerbottens län berättigade emellertid icke utan vidare till det antagandet, att en uppborä samma år avgifterna påförts skulle vara att städse föredraga. Tvärtom uppvisade uppborädsresultaten från en stor del av länets kommuner, särskilt jordbruksdistrikten, som verkställt uppboräden å det efterföljande årets första kommunala uppborädsstämma, mycket gynnsamma resultat. Det kunde vidare ifrågasättas, om med nuvarande system för indrivning av restantier avlämnandet en eller annan månad tidigare än för närvarande av restlängden å grundavgifterna skulle kunna i beräknad grad förbättra resultatet av indrivningen. Möjligheten av en snabb och effektiv indrivning av restantier vore givetvis beroende bland annat på om indrivningsmyndigheterna hade tillgång till tillräckligt stor personal. Indrivningsarbetet måste också läggas så, att den skattskyldige verkligen hade möjlighet att betala utskylden.

Lands-
och stads-
kommuner.

Yttranden från kommuner hava i större omfattning inkommit från Stockholms (28), Skaraborgs (182), Värmlands (79), Kopparbergs (59), Västernorrlands (55), Jämtlands (52) och Västerbottens län (25). Ett mindre antal yttranden har dessutom avgivits från vart och ett av Södermanlands (3), Kronobergs (5), Gotlands (4), Kristianstads (5) och Hallands län (9).

Av de avgivna yttrandena har det övervägande antalet, eller sammanlagt omkring 375, gått i rent tillstyrkande riktning, nämligen från Stockholms län 27, Södermanlands län 2, Kronobergs län 2, Gotlands län 3, Kristianstads län 4, Hallands län 6, Skaraborgs län omkring 135, Värmlands län omkring 60, Kopparbergs län 40, Västernorrlands län omkring 50, Jämtlands län 34 och från Västerbottens län 12. Det är således endast i Kronobergs och Västerbottens län, som antalet rent tillstyrkande yttranden icke överstiger summan av övriga yttranden.

Bland de kommuner, vilka icke utan erinran tillstyrkt pensionsstyrelsens förslag, märkas främst de kommuner, vilka — under anförande, bland annat, att i praktiken restantierna visat sig bliva mycket större vid uppbörd före nyår än vid uppbörd i sammanhang med kommunaluppbörden i februari eller mars — yrkat avslag på varje ändring i gällande regler och vilka kommuner utgöra ett tjugotal, därav flertalet från Skaraborgs och Värmlands län. Bland de övriga av nu avsedda kommuner kunna i huvudsak urskiljas tre grupper, nämligen dels sådana kommuner, vilka önska uppbörd av ifrågasvarande avgifter i samband med kronouppbörden, dels sådana, som förordat uppbörd av samma avgifter under september eller första delen av oktober det år, då avgifterna påförts, och dels sådana, vilka föreslå ett kortare eller längre framflyttande av de föreslagna tiderna för uppbörds hållande och restlängds avlämnande till inpå följande året. För den förstnämnda gruppen, som omfattar närmare 60 kommuner, däribland flera städer, huvudsakligen i Skaraborgs, Kopparbergs, Jämtlands och Västerbottens län, har den med ett genomförande av pensionsstyrelsens förslag eventuellt förenade olägenheten av särskild uppbördsstämma för ifrågasvarande avgifter varit avgörande. Hellre än att en kommun skulle nödgas anordna sådan stämma, vilket skulle medföra ökade besvär och kostnader utan att lämna samma resultat som en uppbörd i samband med kommunaluppbörden, har man ansett sig böra förordat grundavgifternas uppbärande i samband med kronoutskylderna, då i varje fall den särskilda uppbörden skulle komma att ske ungefär samtidigt med kronouppbörden. Den andra gruppen, som består av omkring 30 kommuner, kan ju egentligen inräknas bland dem, som tillstyrkt förslaget. Anledningen till att dessa kommuner förordat en tidigare uppbörd av grundavgifterna har i allmänhet varit önskemålet att medhinna densamma före flyttningdagen den 24 oktober; många lämnade då orten, av vilka det sedan visat sig vara svårt att erhålla avgiften.

Vad slutligen beträffar den tredje av ovannämnda grupper, till vilken höra 18 kommuner från skilda län, har dessa kommuners ståndpunktstagande delvis betingats av erfarenheten, att större del av grundavgifterna inflyter, om de uppbäras i samband med andra utskylder, än om de upptagas ensamt för

sig. Genom ett tillräckligt långt framflyttande av tiden för uppbörd av nämnda avgifter skulle vinnas, att uppbörd av desamma kunde ske å första kommunaluppbördsstämman året efter det, då avgifterna påförts. På vissa håll har ett sådant framflyttande ansetts påkallat redan för vinnande av längre tid för uppbördsstämmas hållande och restlängds avlämnande; uppbördsmyndigheterna vore strängt upptagna av andra göromål närmast före och vid årsskiftet.

Slutligen må anmärkas, att i en del kommuners yttranden anförts, att det bästa sättet att intressera kommunerna för en tidig uppbörd vore att göra tiden för avgifternas inleverering oberoende av uppbördstiden och låta kommunerna åtnjuta ränta till inlevereringsdagen.

Av *domkapitlet* har, som förut nämnts, endast ett eller det i Härnösand haft vissa erinringar att göra mot förslaget. Nämnda domkapitel instämmer i ett av kyrkoherden i Säbrå pastorat avgivet yttrande, däruti denne hemställer, bland annat, att uppbörden av både grundavgift och tilläggsavgift måtte överlämnas åt den kommunala uppbördsmyndigheten, att uppbörden av grundavgifterna och eventuellt även av tilläggsavgifterna måtte verkställas före den 1 oktober det år, avgifterna avse, och så vitt möjligt i samband med uppbörd av kommunalutskylder, och att restlängden å icke erlagda avgifter måtte överlämnas till indrivning senast den 15 oktober. *Domkapitlet.*

Styrelsen för *Svenska landskommunernas förbund* anser, att en ändring av bestämmelserna om uppbörd av grundavgifter förr eller senare vore ofrånkomlig, samt finner det påtagligt, att en sådan ändring måste gå i den av pensionsstyrelsen föreslagna riktningen, så att tiden mellan avgifternas påförande och uppbörden därav bleve så kort som möjligt. Vad pensionsstyrelsen föreslagit vore alltså väl motiverat. Styrelsen vidhölle emellertid sin i annat sammanhang uttalade uppfattning om såväl det lämpliga som det berättigade i en överflyttning till kronouppbörden av ifrågavarande uppbörd samt förordade därför denna väg till berörda reforms genomförande. *Vissa föreningar.*

Styrelsen för *Svenska stadsförbundet* har icke haft något att erinra mot förslaget.

Föreningen Sveriges städers kronouppbördstjänstemän anför, att därest Kungl. Maj:t över huvud funne lämpligt att fortfarande bibehålla upptagandet av särskilda avgifter för folkpensioneringen — något som emellertid föreningen med hänsyn till de dryga kostnader, som härför drabbade såväl pensionsväsendet som det allmänna uppbördsverket, icke kunde tillråda — de av pensionsstyrelsen uppgjorda förslagen om viss sluttid för den kommunala uppbörden av grundavgifterna och avlämnande av restlängd över sådana avgifter syntes välbetänkta, varför föreningen icke hade något att däremot erinra.

Av den av pensionsstyrelsen lämnade, nyss återgivna redogörelsen för verkningarna av gällande bestämmelser angående uppbörden genom kommunala myndigheter av grundavgifterna för pensionsförsäkringen synes mig framgå, att en ändring av sagda bestämmelser är önskvärd. Den med gäl- *Departementschefen.*

lande regler förenade olägenhet, som främst synes mig betänklig, är den, att de pensionsberättigade — som följd av att uppbörden eller indrivningen icke verkställes inom sådan tid, att avgiftsbetalningen inverkar på pensionens belopp — i stor utsträckning icke komma att få såsom pensionsunderlag tillgodonjuta belopp, som de erlagt på grund av sin avgiftsskyldighet enligt pensionsförsäkringslagen. Härtill kommer, att nuvarande ordning för uppbörden av grundavgifterna medför ett omfattande arbete för pensionsstyrelsen med kontroll å avgiftsbetalningen och kommunernas redovisning. Vidare äro för närvarande kommunernas utgifter på grund av skyldigheten att uppbära och ansvara för grundavgifterna av den omfattning, att en minskning därav är i hög grad önskvärd.

Till fullständigande av de i pensionsstyrelsens framställning lämnade siffrorna angående restantiernas belopp kan i detta sammanhang nämnas, att summan av restantier även i fortsättningen varit högst betydande. Enligt vad jag inhämtat från pensionsstyrelsen, uppgick nämligen sammanlagda beloppet av under år 1921 påförda grundavgifter, som icke den 1 juli 1922 erlagts, till icke mindre än omkring 1,906,000 kronor, motsvarande 18.3 % av samtliga påförda grundavgifter. För år 1922 har restantiebeloppet preliminärt uppgivits till omkring 1,941,000 kronor. Denna summa, som betecknar en restantieprocent av ungefär samma storlek som den för år 1921, torde dock komma att i viss omfattning minskas, sedan alla tilläggsuppgifter ingått.

För ett fullständigt undanröjande av de med det nuvarande systemet förenade olägenheterna torde erfordras en genomgripande ändring av gällande bestämmelser å området. En sådan ändring läser emellertid icke kunna företagas utan grundligare utredning i olika hänseenden, än som nu föreligger. En förändring av grundvalarna för det nuvarande uppbördssystemet — vare sig i riktning mot en från många håll tillstyrkt generell överflyttning av grundavgifterna till kronouppbörden eller annorledes — eller för kontrollen inom pensionsstyrelsen över avgiftspliktens fullgörande synes mig för övrigt vara för närvarande utesluten redan på den grund att, i överensstämmelse med vad statens besparingskommitté anført, dessa frågor kunna antagas inom en nära framtid komma att upptagas till behandling i ett vidare sammanhang. I sådant avseende må även erinras om att, såsom i vissa avgivna yttranden anförts, tillkallade sakkunniga sedan någon tid tillbaka äro sysselsatta med utarbetande av förslag till åtgärder, åsyftande en mera rationell uppbörd än för närvarande av skatter och allmänna avgifter. I dessa kommitterades uppdrag ingår också att verkställa utredning rörande den lämpligaste formen för uppbörden av grundavgifter och tilläggsavgifter för pensionsförsäkringen. Även denna omständighet talar emot att vidtaga några principiella förändringar, innan resultatet av de sakkunnigas utredning föreligger, vilket icke torde dröja alltför länge.

De ändringar, pensionsstyrelsen nu föreslår i fråga om uppbörden av grundavgifterna och avlämnande av restlängd, innefatta emellertid icke någon rubbning i principerna för det nuvarande förfarandet. Innebörden

av pensionsstyrelsens förslag i denna del är, såsom framgått av det föregående, endast, att den ordning för uppbörden, som redan för närvarande ansetts lämplig för och användes inom det övervägande flertalet av landets kommuner, skall som regel bliva gällande för samtliga kommuner. Hinder synes mig därför icke ur nyss anförda synpunkter möta mot att nu antaga styrelsens förslag i denna del, därest det eljest kan anses av omständigheterna betingat att utan att avvakta resultatet av berörda utredningar vidtaga en jämkning i det gällande systemet. Visserligen kan, i enlighet med vad nyss anförts, ett genomförande av pensionsstyrelsens förslag icke fullständigt undanröja olägenheterna med detta system, men förslaget torde dock vara ägnat att medföra avsevärda förbättringar, åtminstone beträffande de större kommuner, där uppbörden skulle komma att verkställas tidigare, än nu är fallet. En tillbakaflyttning av tiden för uppbördens verkställande läser nämligen i allmänhet komma att medföra, att beloppet av de avgifter, som återstå oguldna den 1 juli året efter det, då avgifterna påförts, minskas, och därav skulle följa å ena sidan ökning av det belopp, vilket de pensionsberättigade få räkna som pensionsunderlag, och å andra sidan minskning av det belopp, som kommunerna nödgas utgiva på grund av dem åliggande ansvarighet för grundavgifterna. Ju förr indrivningen påbörjas, desto större lära nämligen i allmänhet utsikterna vara till ett gott resultat därav. Tidigare inbetalning och redovisning av huvudparten av grundavgifterna skulle därjämte, såsom bland annat minskande behovet av tilläggsavgifter, medföra lätnad i de kommunala myndigheternas samt pensionsstyrelsens arbete.

Om sålunda pensionsstyrelsens förslag får anses vara ur pensionsförsäkringens synpunkt väl grundat, återstår att undersöka, huruvida detsamma i andra avseenden är förenat med olägenheter. Av den förut lämnade redogörelsen för i ärendet avgivna utlåtanden har framgått, att det stora flertalet såväl av länsstyrelserna som av de kommuner, vilka yttrat sig i frågan, tillstyrkt eller lämnat utan erinran pensionsstyrelsens förslag i denna del. I vissa yttranden har uttryckligen förklarats, att omläggningen av uppbördstiden icke kunde förväntas medföra svårigheter för kommunerna. Från en del håll har emellertid invänts, att en regel, varigenom alla kommuner skulle bliva skyldiga att före den 16 december hava verkställt uppbörden av grundavgifterna, skulle kunna medföra ökade kostnader och andra olägenheter för kommunerna och de enskilda. Enligt min uppfattning torde de sålunda uttalade farhågorna i allmänhet komma att visa sig överdrivna. Med hänsyn till den långa tidrymd, som även med bifall till förslaget kommer att stå kommunerna till buds för uppbörden, läser i de flesta fall svårighet icke böra möta att på ett eller annat sätt praktiskt anordna densamma. Så till exempel kan ju, om kommunal uppbördsstämma icke hålles under hösten och i något fall särskild uppbörd i vanlig ordning på grund av långa avstånd inom kommunen eller eljest skulle vålla olägenheter, möjlighet beredas att betala den särskilda debetsedeln medelst postanvisning — för vilken visserligen den avgiftspliktige får betala postavgift — och å landet kunna, om så

anses lämpligt, dylika debetsedlar utsändas å sådan tid, att grundavgiften kan betalas med posten, på samma gång som skattepostanvisningen för kronoutskylderna avsändes. Skulle det emellertid för en kommun möta svårighet att förrätta uppbörd före den 16 december, synes kommunen, på sätt chefen för pensionsstyrelsen förutsatt i sitt i det föregående berörda särskilda yttrande i ärendet, böra erhålla tillstånd att upptaga grundavgifterna i samband med kronoutskylderna.

På sålunda anförda skäl ansluter jag mig i princip till pensionsstyrelsens förslag i de delar, i vilka det här varit föremål för behandling, och jag anser också, att förslaget bör nu genomföras. Jag delar även pensionsstyrelsens uppfattning, att slutpunkten för den tid, inom vilken uppbörden skall vara verkställd, bör bestämmas till den 16 december det år, då avgifterna påförts. I denna del hava visserligen yppat sig i viss mån skiljaktiga meningar, i det en del kommuner hemställt, att nämnda slutpunkt måtte sättas, i vissa fall betydligt, senare, under det andra kommuner åter föreslagit, att slutterminen måtte bestämmas ganska väsentligt tidigare, än pensionsstyrelsen föreslagit. Då emellertid pensionsstyrelsens förslag i denna del syns mig väl avvägt, har jag, såsom nämnt, icke funnit anledning att frångå detsamma.

Enligt pensionsstyrelsens förslag skulle grundavgifter, som icke erlagts senast den dag, då enligt beslut av kommunen uppbörden skulle vara avslutad, uppföras i restlängd, som före årets utgång skulle för indrivning avlämnas till vederbörande myndighet. Förut har anförts, att länsstyrelsen i Älvsborgs län föreslagit, att sista dagen för restlängdens avlämnande i stället måtte bestämmas till den 15 januari påföljande år. Även länsstyrelserna i Södermanlands och Skaraborgs län hava ansett, att sluttiden för restlängds avlämnande borde bestämmas till en månad efter sluttiden för uppbörden, men hemställt, att, utan ändring av den föreslagna tiden i förstnämnda hänseende, sluttiden för uppbörden måtte sättas till den 1 december. De till grund för dessa erinringar liggande skälen hava syns mig vara värda beaktande. På sina håll torde nämligen arbetet inom kommunalförvaltningarna under årets sista del redan nu vara ganska hopat, varför svårigheter skulle kunna uppstå, därest under samma tid tillkomme upprättande av restlängd över pensionsavgifter. Då man tydligen bör undvika att vålla dylika svårigheter, men, såsom framgått av vad jag nyss yttrat, ett bestämmande av sista dagen för uppbörden till tidigare datum än den 15 december synes mig icke böra ifrågakomma, återstår den av förstnämnda länsstyrelse föreslagna utvägen, nämligen en framflyttning av slutdagen för restlängds avlämnande till den 15 januari. En sådan åtgärd lär bli utan nämnvärd inverkan på resultatet av indrivningsarbetet. Då restlängd över oguldna kronoutskylder ofta icke torde komma vederbörande indrivningsförrättare tillhanda förrän den 8—10 januari, skulle en dylik framflyttning i allmänhet icke heller försvåra en samtidig indrivning av kronoutskylder och pensionsavgifter. Jag har alltså ansett de uttalade önskemålen böra tillmötesgå på det sätt, att sista dagen för rest-

längds avlämnande bestämmes till den 15 januari året efter det, då ifrågasvarande avgifter påförts.

I detta sammanhang torde böra anmärkas, att med pensionsstyrelsens förslag icke avses, att över oguldna pensionsavgifter alltid skulle behöva uppgöras en särskild restlängd. Hinder lärers alltså enligt förslaget icke möta att förena restlängden över grundavgifterna med restlängden över kommunalutskylder.

Stadgandet om restlängds avlämnande torde böra erhålla en sådan avfattning, att därav framgår, att endast avgifter, som vid tiden för restlängdens avlämnande återstå oguldna, skola vara upptagna i densamma. Denna omständighet är av betydelse, då, såsom pensionsstyrelsen framhållit, det är önskvärt att, på sätt som å vissa orter redan sker, de kommunala myndigheterna söka i så stor utsträckning som möjligt under hand få in avgifter, som icke erlagts å den utsatta uppboresstämman.

I formellt hänseende är vidare att märka, att, då pensionsstyrelsens förslag i dess helhet nu icke upptages, ändringen av 14 § tydligen icke kan i alla delar ske på sätt pensionsstyrelsen föreslagit. Jag har därför låtit i formellt hänseende omarbета förslaget i denna del i anslutning till en från pensionsstyrelsen under hand ingiven P. M. Vid denna omarbetning har det ansetts böra iakttagas, att, samtidigt som rubbningarna i den gällande lagtexten göras så små som möjligt, av de nya ordalagen kommer att framgå, att grundavgift alljämt må med laga verkan erläggas intill den 1 juli året efter det, då avgiften påförts, men icke senare, samt att följaktligen en kommun är ansvarig för alla de avgifter eller delar av avgifter, som icke av de avgiftspliktiga erlagts före nämnda dag. Vad dessa därefter frivilligt eller efter indrivning betala är sålunda att anse icke såsom ett erläggande av pensionsavgift utan som ett gäldande till kommunen av dess fordran. Vidare böra de nya bestämmelserna avfattas med hänsyn till att stadgandena om respittid för grundavgifternas erläggande och om sagda avgifters redovisning och inbetalning till pensionsförsäkringsfonden skola avse även sådana grundavgifter, som uppbäras i samband med kronouppbörderna.

I händelse det nu förordade lagförslaget kommer att föreläggas riksdagen och av riksdagen i huvudsak antagas, torde jämväl böra vidtagas de ändringar i gällande administrativa regler i fråga om inleverering av influtna grundavgifter, som av pensionsstyrelsen föreslagits och som i det föregående återgivits, nämligen, framför allt, att inleverering skall ske före årsskiftet och att kommunerna skola äga att till dess avgifterna inlevereras njuta ränta å influtna belopp.

Då ifrågasvarande lagändring torde böra genomföras i så god tid, att de nya bestämmelserna kunna tillämpas beträffande uppbörden av avgifter, som påföras under innevarande år, synes lagändringen böra träda i kraft den 1 nästkommande juli. Några svårigheter härav för kommunerna eller för pensionsstyrelsen lära, enligt vad jag inhämtat, icke behöva uppstå.

Föredraganden uppläser härfter inom socialdepartementet upprättat förslag till lag om ändrad lydelse av 14 § i lagen den 30 juni 1913 (nr 120) om allmän pensionsförsäkring av den lydelse, bilaga A vid detta protokoll utvisar, och hemställer, att för det ändamål § 87 regeringsformen omförmåler lagrådets utlåtande över förslaget måtte genom utdrag av protokollet inhämtas.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen lämnar Hans Maj:t Konungen bifall.

Ur protokollet:

Åke Karlholm.

Bilaga A.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 14 § i lagen den 30 juni 1913 (nr 120) om allmän pensionsförsäkring.

Härigenom förordnas, att 14 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring skall i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

14 §.

Sedan mantalslängden för — — — den 25 mars.

Sedan förteckningen kommit — — — göras i förteckningen.

Där ej förordnande — — — av förteckningens innehåll.

Den uppbörd av pensionsavgifter, som enligt 13 § skall ombesörjas av den kommunala uppbördsmyndigheten, förrättas före den 16 december det år, då avgifterna påförts, i den ordning, som kommunen bestämmer. Restlängd över oguldna avgifter skall före den 16 januari nästföljande år avlämnas till den myndighet, som har att ombesörja avgifternas indrivning.

Har avgiftspliktig icke inom den för uppbörd bestämda tid till fullo erlagt pensionsavgift, varom i 13 § första stycket sägs, skall likväl vad av honom må hava erlagts före utgången av juni månad året näst efter det, då avgiften påförts, tagas i beräkning vid bestämmande av pensions belopp enligt 6 § första stycket.

De inom sistnämnda tid erlagda avgifterna redovisas och inbetalas till den i 11 § omförmälda fonden. Kommun är därjämte skyldig att till sagda fond redovisa och inbetala ett belopp, motsvarande avgifter, som icke blivit inom samma tid erlagda. Vad av kommun sålunda inbetalats må icke tagas i beräkning vid bestämmande av pensionsbeloppet.

För ej erlagd — — — hos den avgiftspliktige.

Det åligger den — — — av pensions belopp.

Där så prövas — — — än ovan stadgas.

Närmare bestämmelser angående — — — meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1925.

Sammandrag rörande kommunernas avgiftsredovisning för år 1920.

	Städer				Icke jordbrukskommuner				Jordbrukskommuner				Summa			
	An- tal	Påförda grund- avgifter	Resterande grund- avgifter	Res- tan- tie- %	An- tal	Påförda grund- avgifter	Resterande grund- avgifter	Res- tan- tie- %	An- tal	Påförda grund- avgifter	Reste- rande grund- avgifter	Res- tan- tie- %	An- tal	Påförda grund- avgifter	Resterande grund- avgifter	Res- tan- tie- %
	<i>Uppbördsstämman har hållits före den 1 januari 1921.</i>															
Kommuner med påförda grundavgifter understigande 2 000 kr.	2	3 528	135	3·8	80	113 190	9 582	8·5	754	859 687	31 959	3·7	836	976 405	41 676	4·3
Kommuner, i vilka påförda grundavgifter ligga mellan 2 000—5 000 kr.	16	61 329	6 396	10·4	158	556 377	54 669	9·8	425	1 274 951	70 731	5·5	599	1 892 657	181 796	7·0
Kommuner, i vilka påförda grundavgifter ligga mellan 5 000—10 000 kr.	16	120 945	16 266	13·4	99	673 407	85 593	12·7	85	562 838	46 830	8·3	200	1 357 190	148 689	11·0
Kommuner, i vilka påförda grundavgifter ligga mellan 10 000—20 000 kr.	21	306 024	58 934	19·3	36	512 534	116 756	22·8	17	224 382	24 660	11·0	74	1 042 940	200 350	19·2
Kommuner, i vilka påförda grundavgifter överstiga 20 000 kr.	29	2 403 591	504 483	21·0	10	285 459	74 415	26·1	—	—	—	—	39	2 689 050	578 898	21·5
Summa	84	2 895 417	586 214	20·2	383	2 140 967	341 015	15·9	1 281	2 921 858	174 180	6·0	1 748	7 958 242	1 101 409	13·8
	<i>Uppbördsstämman har hållits helt eller delvis efter den 31 december 1920.</i>															
Kommuner med påförda grundavgifter understigande 2 000 kr.	2	3 093	435	14·1	39	54 006	4 065	7·5	380	406 971	17 402	4·3	421	464 070	21 902	4·7
Kommuner, i vilka påförda grundavgifter ligga mellan 2 000—5 000 kr.	3	12 957	3 702	28·6	67	217 797	33 285	15·3	174	527 505	41 225	7·8	244	758 259	78 212	10·3
Kommuner, i vilka påförda grundavgifter ligga mellan 5 000—10 000 kr.	1	9 264	1 761	19·0	32	219 009	45 343	20·7	39	260 238	43 353	16·7	72	488 511	90 457	18·5
Kommuner, i vilka påförda grundavgifter ligga mellan 10 000—20 000 kr.	—	—	—	—	21	289 305	88 866	30·7	8	98 169	21 729	22·1	29	387 474	110 595	28·5
Kommuner, i vilka påförda grundavgifter överstiga 20 000 kr.	1	46 467	12 612	27·1	5	130 251	49 028	37·6	3	62 694	15 777	25·2	9	239 412	77 417	32·3
Summa	7	71 781	18 510	25·8	164	910 368	220 587	24·2	604	1 355 577	139 486	10·3	775	2 337 726	378 583	16·2
Summa	91	2 967 198	604 724	20·4	547	3 051 335	561 602	18·4	1 885	4 277 435	313 666	7·3	2 523	10 295 968	1 479 998	14·4

Bilaga C.

P. M.

angående uppbörden av pensionsavgifter inom Norrbottens län.

Enligt de redovisningar, som av de kommunala uppbördsmyndigheterna lämnats, hava de inom Norrbottens län påförda, erlagda och resterande grundavgiftsbeloppen utgjort i tusental kronor:

År	Påförda	Erlagda	Resterande	Restantieprocent
1919.....	278.8	176.2	102.6	36.8
1920.....	288.0	170.4	117.6	40.8

Motsvarande restantier uppgå icke i något av rikets övriga län till 25 %, ehuru givetvis i enstaka kommuner restantierna överstiga denna gräns. För år 1918 utgjorde restantierna mer än 40 % i 27 av rikets cirka 2,500 kommuner. Icke mindre än 12 av dessa äro belägna inom Norrbottens län. I 7 kommuner, alla i Norrbotten, voro restantierna mer än 55 %. Om man betänker, att hela antalet kommuner i Norrbottens län endast är 28, visar sig resultatet vara än sämre, än de nakna siffrorna utvisa.

Av Norrbottens 28 kommuner hava för år 1920 endast 4 mindre restantier än 25 %, nämligen Karesuando, Norrfjärden, Pajala och Råneå, medan restantierna i 10 kommuner, nämligen Boden, Gällivare, Hietaniemi, Jokkmokk, Jukkasjärvi, Junosuando, Korpilombolo, Piteå stad, Tärenö och Älvsby, överstiga 50 %. Enligt de uppgifter, som lämnats pensionsstyrelsen, hava uppbördsstämmor för 1920 års avgifter hållits före den 1 oktober 1920 endast i Luleå stad och Nederkalix' socken. Under oktober hölls uppbörd i Karl Gustavs och Pajala socknar och under november i Arjeplog, Hietaniemi, Jukkasjärvi och Överluleå. I 7 kommuner hölls uppbörd först i mars 1921 och i 2, nämligen städerna Boden och Piteå, först i juni 1921. Såvitt hittills inkomna uppgifter utvisa, har uppbörd för år 1921 i regel hållits under samma månad som för år 1920. I Jokkmokk, Jukkasjärvi, Junosuando, Korpilombolo och Älvsby har den hållits senare och endast i Boden och Överluleå har den hållits tidigare, i Boden enligt uppgift redan i juli 1921.

Då restantierna beträffande tilläggsavgifterna i Norrbottens län icke visa någon större olikhet mot förhållandena inom övriga delar av riket (restantieprocenten beträffande tilläggsavgifter utgjorde för Norrbotten och för hela riket år 1919 cirka 16 resp. 12 och för år 1920 cirka 19 resp. 16) torde man vara berättigad att påstå, att det bedrövlige resultatet av uppbörden av grundavgifterna huvudsakligen beror på det sätt, varpå kommunerna ordnat uppbörden. I det stora flertalet av kommunerna inom Norrbottens län har såsom ovan anförts uppbördsstämma för grundavgifterna utsatts att hållas först året efter avgiftspåföringen. Detta medför, att restlängderna komma indrivningsmännen tillhanda så sent, att de ej hinna besöka en avsevärd del av de restförda före respittidens utgång. Avgiften skall som bekant, för att få räknas den betalande till godo för framtida pension, vara erlagd senast den 30 juni året efter avgiftspåföringen. I vissa fall torde resultatet icke vara fullt så dåligt, som de inkomna redovisningarna utvisa, enär vederbörliga tilläggsuppgifter rörande inom laga tid erlagda grundavgifter icke insänts till pensionsstyrelsen. Pensionsstyrelsen har i några fall sett sig nödsakad att genom länsstyrelsen införskaffa bristande tilläggsuppgifter. Sålunda hava de såsom erlagda redovisade avgifterna för år 1920 i Pajala genom en nyligen genom länsstyrelsen införskaffad tilläggsuppgift ökat från 1,539 kronor till 4,860 kronor. Emellertid vill det synas, som om resultatet

av uppbörden av grundavgifterna skulle bliva vida bättre, därest uppbörden utlystes att hållas redan före 1 oktober samma år, avgifterna påförts, och restlängden lämnades till indrivning före årets utgång. Givetvis vore det jämväl till fördel, om genom lämplig upplysning allmänheten finge klart för sig risken av att avgiften ej erlägges i laga tid. Ett meddelande i dylik riktning tryckt å avgiftsdebetsedlarna torde sålunda exempelvis vara av stort värde. Det kunde t. ex. vara av följande lydelse.

Uppbördsstämman hålles måndagen den 17 september 1923 kl. 10 f. m.—
3 e. m.

Å debetsedeln upptaget avgiftsbelopp får insändas i postanvisning, varvid skall angivas den avgiftspliktiges fullständiga namn och debetsedelns nummer. Om avgiften ej erlagts senast den 31 oktober 1923 uppföres den å restlängd, som omedelbart lämnas till indrivning.

Har avgiften icke blivit erlagd före den 1 juli 1924, får den avgiftspliktige ingen pension för densamma men är likväl fortfarande skyldig att betala den.

Tredska eller uppenbar försumlighet beträffande skyldigheten att betala pensionsavgifter kan dessutom medföra, att pensionstillägg ej erhålles eller att detsamma utgår med minskat belopp.

Stockholm den 14 november 1922.

Albert Carlsson.

Bilaga D.

Särskilt yttrande

**av generaldirektören af Joehnick vid behandling inom pensionsstyrelsen
av dess ifrågavarande framställning.**

»De nuvarande bestämmelserna för grundavgifternas uppbärande inom och genom kommunerna tillkommo därför, att en sådan ordning ansågs som regel och för flertalet kommuner mest praktisk och i uppbördshänseende mest effektiv. Man sökte därvid bereda kommunerna så stor frihet som möjligt att för denna uppbörd söka finna de anordningar, som varje kommun allt efter sina förhållanden kunde finna för sig mest ändamålsenliga. Då uppbörd av grundavgifter dock undantagsvis skulle kunna medgivas i samband med kronoutskylderna, så har detta icke kommit i bruk i någon mera nämnvärd omfattning. Endast ett trettiotal dylika ansökningar hava hittills inkommit. För några av våra större städer har Kungl. Maj:t jämlikt pensionsstyrelsens utlåtande lämnat sådant medgivande, men de övriga framställningarna hava avslagits. Orsaken härtill har som regel varit, att tillräckligt vägande skäl för sådant medgivande icke förebragts och att man varit av den uppfattningen, att kommunerna redan hade mycket vida gränser, inom vilka de kunde efter gottfinnande ordna uppbörden av grundavgifterna genom deras uttagande vare sig på de kommunala uppbördsedlarna eller på särskilda längder.

Den avkortning av den ordinarie uppbördstiden, som nu ifrågasättes, kommer emellertid, om densamma lagfästes, att nödga nära en tredjedel av landets kommuner — av dessa dock omkring hälften mindre sådana — att vidtaga en sådan förändring av sin avgiftsuppbörd, att denna framflyttas till någon tidpunkt under halvåret närmast före det, under vilket dessa kommuner funnit lämpligt att hittills — eller åtminstone under de senare åren — uppbära dessa avgifter. Det synes emellertid sannolikt, att en sådan

förändring ofta torde kunna genomföras utan olägenheter för vederbörande kommun. I vissa fall lärer dock så ej bliva förhållandet.

De kommuner, vilka hittills funnit ändamålsenligt att verkställa ifrågavarande uppbörd tillsammans med kommunalutskylderna, men vilka icke pläga hava någon uppbördsstämma under tiden 11 juli—15 december, skulle bliva hänvisade till att antingen förändra tidpunkten för uppbördsstämman, vilket kan vara förenat med svårigheter, eller ock anordna särskild uppbörd för grundavgifterna. Sistnämnda förändring lär helt visst ofta utan olägenhet kunna genomföras, särskilt i småkommuner. I andra kommuner däremot skulle en sådan särskild uppbörd sannolikt komma att ställa sig ofördelaktig för såväl uppbördsresultat som uppbördskostnader.

Jag har anslutit mig till det förslag om en mera avsevärd förkortning av den ordinarie uppbördstiden, som här avses, då en sådan förändring, så vitt jag kunnat finna, torde äga goda förutsättningar att i stort sett bereda såväl de försäkrade som kommunerna beaktansvärda fördelar. Men denna min anslutning har skett endast under den förutsättning, att man kunde förvänta, att Kungl. Maj:t skulle komma att ställa sig välvillig till framställningar om upptagande av grundavgifter i samband med kronoutskylderna från kommuner, vilka genom förändringen drabbas av sådana olägenheter, som ovan berörts. Sannolikt måste man räkna med ett flertal dylika ansökningar.

Men pensionsstyrelsen torde vid avgivande av utlåtande över dylika framställningar även i andra fall böra taga nödig hänsyn till, att dessa frågor, om den ordinarie uppbördstiden avkortas, därigenom ofta komma i ett annat läge, än som nu är fallet. Den ökade kostnad, som genom en enhetligt anordnad uppbörd eventuellt skulle komma att drabba statsverket, bör icke tillmätas så stor betydelse i och för sig. Fastmer bör man — förutom till synpunkterna beträffande uppbördsanordningens effektivitet, vilka böra väga mycket tungt i vågskålen — taga hänsyn till, huruvida kostnaderna och arbetet för uppbörden av *samtliga pensionsavgifter* inom kommunen skulle kunna i det föreliggande fallet mera avsevärt nedbringas. En så fullständig utredning som möjligt om dessa förhållanden bör i varje särskilt fall föreligga, vilken lämpligen bör verkställas efter samråd med pensionsstyrelsen och vederbörande länsstyrelse. De principiella synpunkter för behandling av dessa frågor, som styrelsen anført i den i framställningen åberopade skrivelsen den 7 februari 1922 till andra lagutskottet vid 1922 års riksdag,¹⁾ kunna, därest den ifrågasatta ändringen kommer till stånd, icke alltid anses tillämpliga för framtiden.»

¹⁾ Se andra lagutskottets utlåtande 1922 nr 7 sid. 9 och ff.

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd
den 6 mars 1925.*

Närvarande:

justitierådet SVEDELIUS,
regeringsrådet PALMGREN,
justitierådet CHRISTIANSSON,
justitierådet ALEXANDERSON.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 6 februari 1925, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättat förslag till *lag om ändrad lydelse av 14 § i lagen den 30 juni 1913 (nr 120) om allmän pensionsförsäkring*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av tillförordnade byråchefen för lagärenden i socialdepartementet, hovrättsassessorn Bo Hammarskjöld.

Lagrådet lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet:

A. V. Stenkula.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 6 mars 1925.*

Närvarande:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden
OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LINDERS, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER,
LEVINSON.

Efter gemensam beredning med t. f. chefen för finansdepartementet anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, lagrådets denna dag avgivna utlåtande över det den 6 februari 1925 till lagrådet remitterade förslag till *lag om ändrad lydelse av 14 § i lagen den 30 juni 1913 (nr 120) om allmän pensionsförsäkring.*

Föredraganden hemställer, att förslaget, som av lagrådet lämnats utan anmärkning, måtte, allenast med viss jämkning i redaktionellt avseende, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Åke Karlholm.

